

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629-35-69, 628-37-04
693-46-92, 625-76-23

UL. ŻURAWIA, SKR. PT. 24
00-503 WARSZAWA
TELEFAX 629-40-89

INTERNET <http://www.cbos.pl>
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/84/2008

POSTAWY WOBEC PALENIA PAPIEROSÓW WŚRÓD POLAKÓW, CZECHÓW, SŁOWAKÓW I WĘGRÓW

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MAJ 2008

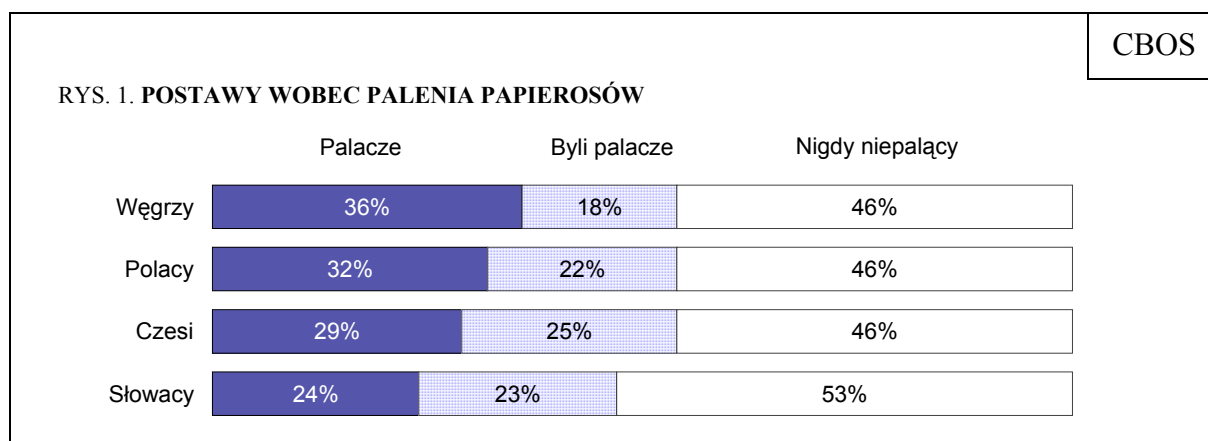
PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
12 października 2007 roku

W jednym z naszych sondaży podjęliśmy kwestie związane z paleniem papierosów próbując określić zarówno skalę zjawiska, jak i jego specyfikę oraz wiążące się z tym aspekty normatywne¹. W ramach międzynarodowej współpracy CEORG wybrane pytania zostały również zadane mieszkańcom Czech, Słowacji i Węgier przez tamtejsze pracownie badawcze².

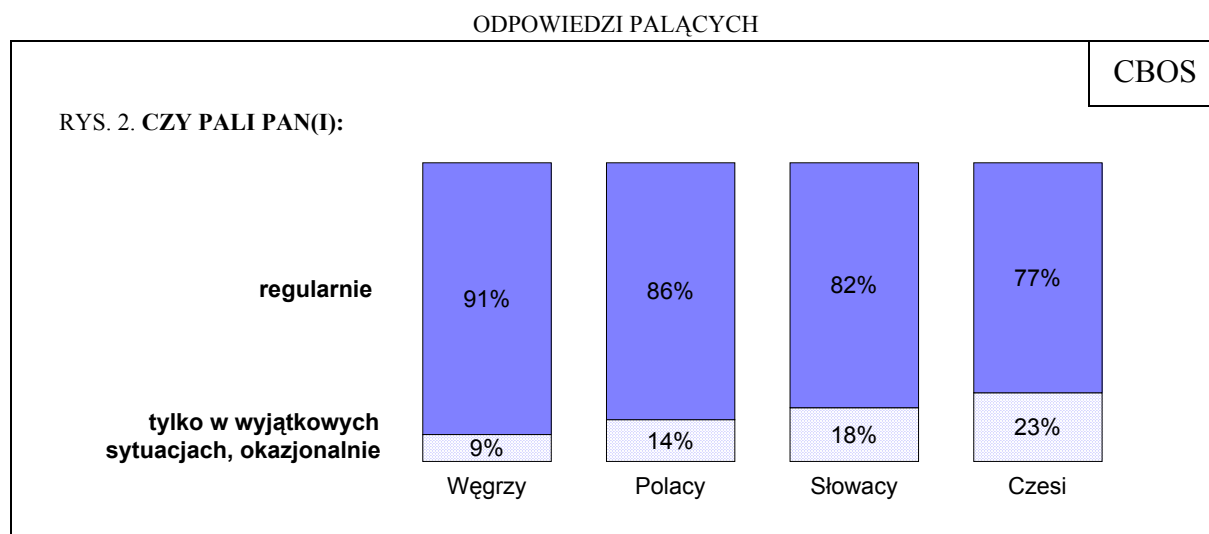
Zestawienie uzyskanych deklaracji pokazuje, że najwięcej palaczy jest na Węgrzech, gdzie po papierosy sięga 36% dorosłych. W Polsce pali niemal jedna trzecia osób pełnoletnich (32%), co sytuuje nasz kraj na drugim miejscu – tuż za Węgrami. Tylko nieznacznie mniej palaczy jest w Czechach, gdzie stanowią oni 29% dorosłych. Na tym tle wyróżniają się Słowacy, którzy stosunkowo najczęściej stronią od tytoniu, a tylko niespełna jedna czwarta (24%) przyznaje, że pali papierosy.

¹ Zob. komunikat CBOS „Postawy wobec palenia papierosów”, marzec 2008.

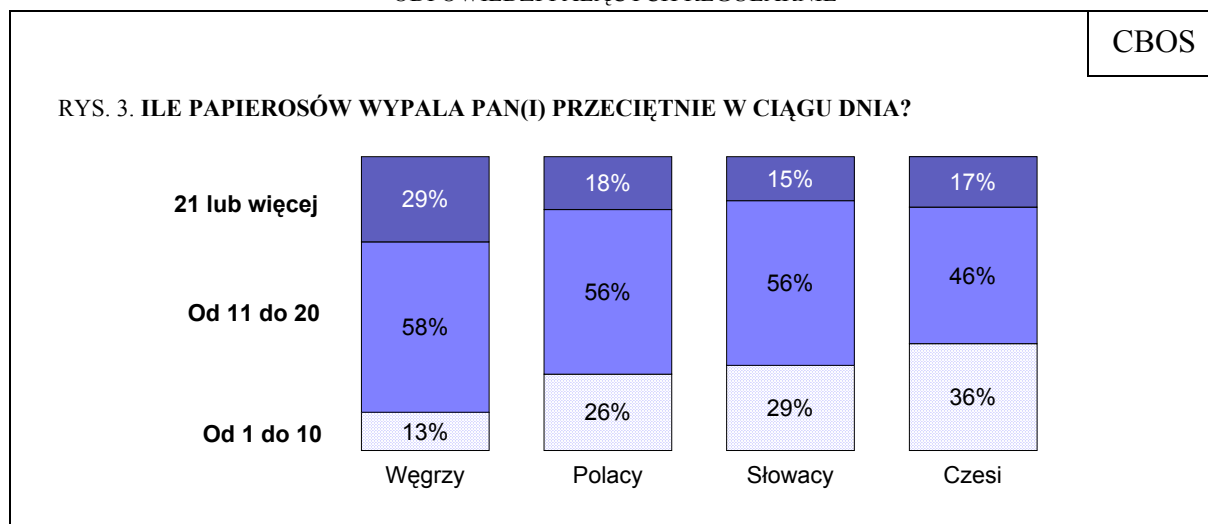
² Badanie CBOS „Aktualne problemy i wydarzenia” (213) przeprowadzono w dniach 1–4 lutego 2008 roku na liczącej 1137 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski. Sondaż na Słowacji (FOCUS) przeprowadzono w dniach 29 stycznia – 12 lutego 2008 roku (N=1038), badanie na Węgrzech (TÁRKI) realizowano od 8 do 20 lutego 2008 roku (N=1029), a w Czechach (CVVM Sociological Institute) – w dniach 4–11 lutego 2008 roku (N=1018).

Można również zauważyć, że Węgry wyprzedzają pozostałe państwa, jeśli chodzi o odsetek regularnych palaczy. Aż 91% Węgrów palących papierosy deklaruje, że pali regularnie. Wśród polskich palaczy jest również stosunkowo niewielu palących okazjonalnie (14%), nieco więcej wśród słowackich (18%). Najwyższy odsetek osób sięgających po papierosy w wyjątkowych okolicznościach odnotowano w Czechach, gdzie blisko co czwarty palacz (23%) pali nieregularnie.

Postanowiliśmy też określić, czy liczba papierosów wypalanych przez nałogowych palaczy różni się w zależności od kraju, w którym oni żyją. Palacze ze wszystkich wymienionych państw najczęściej przyznają, że palą od jedenastu do dwudziestu papierosów dziennie. Ponad połowie nałogowych palaczy w Polsce, Słowacji i na Węgrzech wystarcza taka dawka nikotyny w ciągu dnia. Nieco inaczej jest w Czechach, gdzie zauważalnie liczniejsza grupa niż w pozostałych krajach poprzestaje na mniejszej porcji, wypalając nie więcej niż połowę paczki dziennie. Na Węgrzech natomiast palenie od 1 do 10 papierosów w ciągu dnia jest niezbyt częste. Warto jednak zauważyć, że Węgrzy niemal dwukrotnie częściej niż palacze z pozostałych trzech krajów wypalają ponad paczkę papierosów dziennie. Jeśli chodzi o styl palenia – definiowany jako wypalana w ciągu dnia liczba papierosów – można powiedzieć, że Polakom najbliższym jest pod tym względem do Słowaków.

ODPOWIEDZI PAŁĄCYCH REGULARNIE

Ankietowanych w czterech omawianych krajach zapytano również o ich stosunek do wprowadzenia zakazu palenia w wybranych miejscach publicznych. Na podstawie uzyskanych deklaracji można zauważyć, że prawie powszechna jest aprobatą obowiązywania takiego zakazu w teatrach i kinach, jak również w środkach transportu publicznego. Większość badanych w poszczególnych krajach zgadza się też na wprowadzenie zakazu palenia na dworcach kolejowych, przystankach i lotniskach. W tym względzie jednak zdecydowanie wyróżniają się Węgrzy, którzy stosunkowo często wyrażają dezaprobatę ewentualnego zakazu palenia w takich miejscach (43%).

Tabela 1

Czy, Pana(i) zdaniem, palenie powinno być zakazane czy też nie:	Tak, powinno być zakazane				Nie, nie powinno być zakazane				Trudno powiedzieć			
	Polacy	Czesi	Słowacy	Węgrzy	Polacy	Czesi	Słowacy	Węgrzy	Polacy	Czesi	Słowacy	Węgrzy
	w procentach											
– w teatrach, kinach	92	95	94	89	7	4	4	10	1	1	2	1
– w środkach transportu publicznego	92	95	93	86	7	4	6	13	1	1	1	1
– na dworcach kolejowych, przystankach, lotniskach	72	71	67	55	25	24	28	43	4	5	5	2
– w restauracjach	71	59	77	79	25	37	20	19	4	4	3	2
– w miejscach pracy	71	76	77	58	24	17	20	40	5	7	3	2
– w barach, kawiarniach	64	39	47	52	33	55	48	46	4	6	4	1
– w miejscach publicznych, takich jak ulice, chodniki	42	25	39	32	54	68	54	67	4	7	7	1

Węgrzy częściej również niż pozostali sprzeciwiają się temu, by palenie było zabronione w zakładach pracy, co jednak nie zmienia faktu, że ponad połowa popiera taki zakaz. Większość ankietowanych w każdym z czterech krajów poparłaby zakaz palenia w restauracjach – aprobatę tego rozwiązania najczęściej wyrażają Węgrzy (79%) i Słowacy (77%), a najrzadziej Czesi (59%). Odnotowane opinie na temat wprowadzenia zakazu palenia w lokalach gastronomicznych, takich jak bary i kawiarnie, są niejednoznaczne. Poparliby go przede wszystkim Polacy (64%) i Węgrzy (52%), natomiast Czesi w większości nie zaakceptowaliby takiego zakazu (55%). Słowacy są niemal równo podzieleni na zwolenników i przeciwników prawnej regulacji obejmującej bary i kawiarnie. Przepis zabraniający palenia w takich miejscach publicznych, jak ulice, chodniki nie znalazłby aprobaty większości w żadnym z czterech krajów. Najwięcej przeciwników ma on w Czechach (68%) i na Węgrzech (67%), natomiast w Polsce i Słowacji nie akceptuje go nieco ponad połowa dorosłych mieszkańców (po 54%).

Ankietowani odpowiadali również na pytanie, jak postrzegają możliwe konsekwencje wprowadzenia zakazu palenia w lokalach gastronomicznych. Choć Polacy, Czesi, Słowacy i Węgrzy różnią się w ocenie prawdopodobieństwa sprawdzenia się przedstawionych scenariuszy, ogólne tendencje są podobne.

Tabela 2

Jeśli zakaze się palenia w restauracjach i podobnych miejscach, to:	Zgadzam się				Nie zgadzam się				Trudno powiedzieć			
	Polacy	Czesi	Słowacy	Węgrzy	Polacy	Czesi	Słowacy	Węgrzy	Polacy	Czesi	Słowacy	Węgrzy
	w procentach											
– wielu ludzi palących rzuci palenie	22	14	20	13	66	76	70	83	12	10	11	4
– wielu okazjonalnie palących rzuci palenie	55	46	45	50	36	42	44	45	9	13	12	5
– większość palących będzie palić na ulicach	78	79	73	78	14	13	15	17	8	8	12	5
– obroty restauracji i podobnych miejsc znacznie spadną	39	41	41	49	44	39	39	44	17	20	20	7

Badani z czterech krajów dość powszechnie (od 73% do 79% wskazań) zgadzają się z tym, że po wprowadzeniu takiego zakazu większość palących będzie palić na ulicach. Jeśli zaś chodzi o wpływ takiej regulacji na rzucenie palenia przez palących okazjonalnie,

opinie są podzielone. Jedynie w przypadku Polaków dość wyraźnie zaznacza się przewaga tych, którzy uważają, że okazjonalni palacze przestaną z tego powodu palić, nad niezgadzającymi się z takim scenariuszem (55% wobec 36%). W pozostałych krajach liczba osób akceptujących i nieakceptujących tego stwierdzenia jest porównywalna, z niewielką przewagą tych pierwszych na Węgrzech i w Czechach. Podobnie niejednoznaczne są deklaracje dotyczące tego, czy zakaz palenia spowoduje spadek obrotów w restauracjach i innych lokalach gastronomicznych. Wśród Polaków nieznacznie przeważa opinia, że nie będzie to miało takich skutków (44% wobec 39%), Czesi i Słowacy są w tej sprawie podzieleni, natomiast Węgrzy częściej sądzą, że obroty restauracji jednak spadną (49%), niż są przeciwnego zdania (44%). Biorąc pod uwagę deklaracje z czterech omawianych krajów mało prawdopodobne jest, że zakaz palenia w restauracjach i innych podobnych miejscach skłoni osoby palące do zerwania z nałogiem. Taki scenariusz uważa za możliwy nieco ponad jedna piąta Polaków (22%), co piąty Słowak (20%) i tylko mniej więcej co siódmy-ósmy Czech (14%) i Węgier (13%).

Opracował
Michał FELIKSIAK